

L'ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÒMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

SINDICAT AGRÍCOLA DE CATALUNYA

per a la Exposició Espanyola a Londres.

EN L' INSTITUT AGRÍCOLA CATALÀ DE SANT ISIDRO

S' acaba de constituir aquest Sindicat, que ha fet circular la següent comunicació, qual lectura recomanem a nostres favoreixedors:

«Molt senyor nostre: reunits un bon número d' agricultors, han procedit al nomenament del Sindicat que firma.

La idea es concorre a la «Exposició Espanyola de Londres», situada en West Brompton, S. W.—Londres,—que s' obrirà lo 1.º de Juny y finirà lo 30 d' Octubre de 1889.

Aquesta Exposició té un objecte diferent de las altres Exposicions. Aquestes últimes son manifestacions de lo que poden moltes nacions reunides en un local, y dignas per aquest fet de ser estudiadas. Las Exposicions com la de Londres, portan en sí un sentit que podrém dir més pràctic y de millors resultats. Son la manifestació de tota una Nació, y per lo tant, solzament ab l' estudi d' una Exposició, aixís se coneix perfectament bé un pays. D' aquí que interressi molt a Catalunya 'l concorre ab quant tinga, pera que se 'ns coneixi bé y se 'ns pugui jutjar ab fonament.

La Exposició Espanyola en Londres, es al mateix temps un gran mercat ahont nostres agricultors segurament trovarán

moltas corrents comercials, especialment ab nacions del Nord d' Europa y de la América llatina.

La Exposició concedeix de franch l' espay que 's demani, las mercaderías en Inglaterra no pagan drets d'aduana, exceptuant los vins y 'ls tabacos.

Poden vendre's tots los objectes dins de la Exposició, retirar-los al acte, reposantlos ab altres. No hi ha necessitat de construir aquí las instalacions: á Londres ni ha de molt variadas y 's llogan per la tercera part de lo que costaria 'l construir las. Se pot comensar per demanar lloch ara y fer l' envió dels objectes després. Los noms dels expositors, sas senyas y sos productes, son continuats de franch en los Catálechs.

Pera tots cuants informes se desitjin, los productors que vulgan exposar en Londres, poden dirigir-se al Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, carrer de la Portaferrisa, n.º 21, primer pis, Barcelona; ó bé al despatx marítim de D. Salvador Talavera, (Teléfono 372); 10, Portxos de Xifré, davant de la Borsa; Barcelona.

Aquest Sindicat, en la confiansa de que no veurá defraudadas las sevas esperansas, té la satisfacció de dirigir-se á V., en la seguretat de que ha de contribuir al bon nom de la Catalunya agrícola, á la que representa dins del Institut de Sant Isidro.»

Barcelona, Maig de 1889.—LO SINDICAT, *Felix Ferrán*, agricultor.—*Joaquim Vinyas*, propietari-viticultor.—*Ricart Lorenzale*, propietari-viticultor.—*G. J. Guillén Garcia*, enginyer.—*Frederich Bennessat*, enólech.—*Francisco X. Tobella*, agrónom.»

Associacions útils al pagés.

Monte-pio de Sant Antoni Abad (*)

Aqueixa associació que algunas vegadas, senyor Director, n' ha fet ja menció, se fundá aquí á Mollet en l' any 1885 ab fisonomia pròpia. Sabia que hi havian hagut ó hi han la «Solípedobovínera» y lo «Tesoro de la Agricultura» com á societats

(*) Vegis lo número 373.

pera pagar los animals que s' morissin ó inutilisessin, mediant un tant per cent anyal de prima. Com que la segona feu per aquí alguns segurs, molts pagesos y carreters me demanavan lo meu parer pera associarse ó no; essent aqueix, que si pagavan los sinistres religiosament eran molt bonas; pero que si me havian de creure lo millor seria que cada poble se la instalés: fundantme, en que, si cada poble se la té, pot esser una veritat lo cobro dels sinistres; se pot saber si 'ls animals se tractan com se mereix; tots los sócis poden saber sempre lo fondo que tenen, si los interessos son bé ó mal repartits: y, finalment, funciona ab molta economia.

Anant transcorrent lo temps, arrivá lo Janer de 1885, en lo que se 'm presentaren sis, entre pagesos y carreters, dihentme que desitjavan fundar aquí una associació per pagarse los animals, en cas de morirsels ó impossibilitarsels com los hi havia indicat algunas vegadas: pero que no sabían com ho havían de fer per arreglarla; que si jo tenia algun plan sobre ella y volia indicárlsel los hi faria molt de favor. La meva contesta fou: que m' donguessin vuit dias de temps per escriure lo que 'm semblava, que després ells mateixos rectificarian lo que no hi trovessin conforme. Se feu axis: vaig escriure un Reglament ú Ordenansas per l' istil de las de pago per malalts, si be ab articles propis per una associació especial com es aqueixa: se estudiá entre tots, fins que fou del seu agrado; se convocá en una reunió pública, á tots los carreters y pagesos, pera que ab tota franquesa hi donguessin lo seu parer: se presentá al Excm. senyor Gobernador, qui l' aprobá á 11 de Mars del mateix any: y, desde aquella fetxa, ha anat y va seguint, com diu vosté en lo calendari del Institut de S Isidro d' aqueix any, «á beneplácit de tots los associats.»

Per si alguns dels llegidors volen fundarne alguna en llurs pobles copiaré ó extractaré de ditas Ordenansas lo típic de aqueixa associació.

Capítol 1.er Formació y objecte.—Aqueix Monte-pio se compondrá de tots los vehins de aqueix terme municipal que possehint un ó mes caps de bestiar cavallar, mular ó burrinal, vulgan associarse; essent son objecte pagar al associat que se li mori algun animal, dins lo terme de quinze dias, lo valor que se li hagués donat avans.

Capítol 7.º Del menescal.—Lo menescal será nombrat per la Junta general y percebrá anyalment una pesseta per cada animal associat. Junta-ment ab quatre périts associats, dos dels agricultors y dos dels de carrera,

que la Junta general nombri, tassarà los animals que 's vulgan associar, firmarà ab aquells lo corresponent document quan per alguna malaltia quedi impossibilitat algun animal pera 'l treball ó siga necessari son sacrifici, cambi ó venda, formarà las ressenyas que 's cregan necessaries y farà las certificacions dels sinistres que ocorrin als associats; tenint veu y vot en las Juntas.

Capitol IX. *Modo d' entrar en lo Monte-pio.*—Tot lo que vulga associar un ó mes animals dels expressats en lo capitol primer, deurà presentar al President un document ab la ressenya, valor total y deduhit (y sa firma) del animal ó animals que vulgan ingressar al Monte-pio, expressant lo carrer y número ahont resideix. Si 'ls périts trovan conforme 'ls valors, posarà lo Vist Bó. En cas de que no s' avingan, nombrarà cada part un pérít, ingressant en lo Monte-pio baix lo tipo que aquestos ultims resolgan. En cada compra ó cambi d' animal, aixís com als tres, sis, nou, dotze, quinze, divuit, vintíu, vinticuatre y vintisset anys que compleixi qualsevol animal, tindrà que verificar lo avans indicat. Tots los animals admesos seguirán en lo Monte-pio encara que passin dels dotze anys. Los animals associats se presentarán al lloch y hora que disposi la Junta particular, pera son regoneixement al entrar al Monte-pio. Tot sóci que 's donga de baixa, si desitja ingressar, pagarà la entrada com los fundadors, y passarà la observació previnguda en aqueixas Ordenanzas

Capitol X. *Modo de fer las qüotas individuals.*—Pera fer las qüotas que hajan de pagar los associats, se considerarán d' un mateix valor los animals que s' hajan inscrit y estigan compresos desde cinch á cincuenta pessetas, de cincuenta á cent, de cent á cent cincuenta: es dir, que cada cincuenta pessetas formarà un tipo ó unitat. Los animals destinats á la carrera pagarán lo 5 per 100 y los á la agricultura lo 3 per 100 de son valor deduhit en cada sinistre; lo 2½ per 100 los primers y lo 1½ per 100 d' entrada, los fundadors lo 5 per 100 y lo 3 per 100 respectivament. Tot animal, al associarse, se li rebaixarà lo 16 per 100 de son valor si se dedica á la agricultura y lo 20 per 100 si á la carrera. Lo sóci que als deu dias d' haver passat l' Andador, pera verificar algun cobro, no haja satisfet la qüota que se li senyalés conforme á aqueixas Ordenanzas, se 'l excluirá del Monte-pio

Capitol XI *Subsidi.*—L' associat que se li mori un animal, deurà presentar la certificació del Menescal que l' haja visitat, abonantli dintre quinze dias son valor deduhit, (donat lo cas que no resulti cap acusació per escrit avans de vuit dias d' ocorreguda la mort, de que aquesta hagi sigut violenta per part del conductor) com ho acreditin los llibres del President y Secretari, los que, ab lo Comptador, firmarà al interessat l' oportú lliurament, fent igual, donat que siga necessari 'l sacrifici, cambi ó venda de algun, com s' ha indicat en lo capitol 7.º En lo cas de que mori un animal associat fora del perímetre d' aquesta població, serà requisit indispensable pera 'l cobro, que ab lo certificat del Menescal vaja continuada la firma del baster que l' escorxi, legalisant aquestas lo Sr. Alcalde de la població en que mori. Si algun animal per malaltia ó algun altre accident, queda defectuós é impossibilitat pera 'l treball, procurarà son duenyó vendre 'l ó canviar-lo ab previ permís de la Junta particular, entregantli 'l Monte-pio lo que li falti pera arribar al valor deduhit en que estigués tassat, descontant-

li lo que haja percibit per ell. Los empleats que devenguin sou se 'ls entregaran los corresponents lliuraments del 26 al 28 de Desembre de cada any.

Capítol XIII De la bona armonia del Monte-pio.—Pera la bona armonia del Monte-pio, convé que cada associat tracti á sos animals al ús y costum de bon carreter ó pagés, tant en lo menjar, treball y arreus, com en los demés actes relacionats al bon tracte, com son: paraulas, cástichs corporals y netedat; podent cada associat advertir afablement al que á aixó faltés, y donat cas que persisteixi, se posará en coneixement del President y aquest á la Junta particular pera amonestarlo de nou y obrar de modo que 'l cas requereixi; si es que puga ocasionar perjudici al Monte-pio, será expulsat, siaixís ho disposa ia majoria del sócis en Junta general ordinaria ó extraordinaria.

Mentres aqueix Monte-pio tinga disset sócis, quedarà substitent:

Pera que s' conegui be á fondo aqueixa associació donaré á coneixer los resultats obtinguts en los quatre anys que funciona.

	Pesetas
Durant l' any 1885 hi hagué <i>tres</i> defuncions que importaren.	727'00
En lo any 1886 hi hagueren <i>tres</i> morts y <i>dos</i> impossibilitats que importaren.	1700'00
En los 1887 y 88 hi hagueren <i>sís</i> morts important.	1851'00
	<hr/> 4,278'00

De lo que s' deduheix que s' han pagat *dotze* animals morts y *dos* d' impossibilitats: resultant d' aixó que *tots* los que se 'ls ha abonat tornan á tenir animal; que alguns no haurian pogut comprarne per las malas anyadas que havem atravesat y per lo poch preu que han tingut (y tenen) los géneros que s' han recullit.

Aixó no ho dich per desitx d' enaltir la associació: no, podria citar á varis comparets d' aqueix poble, (tan rich en apariencia avuy, dat que ho es cuan tot va bé y la agricultura es protegida,) que se 'ls ha mort l' animal y se trovan que no poden adquirirne un altre per falta de recursos.

Passa encara aixó, per no voler fixarse, ab lo següent que tot sovint m' esforso per ferloshe entendre, que es: que essent soci, ab *tres* doblas de quatre se pot possehir un matxo, mula, cavall, etc. jove de *set* ó *vuit* onsas, donant dita cantitat al venedor al moment de la compra y lo restant á pllassos.

Un exemple aclarirá lo que acabo de dir. Suposant que siga lo matxo comprat de *vuit* onsas, ne queda á deure *cinch*, qual valor té abonat lo venedor ab la societat durant los tres anys

primers dat que 's mori ó impossibiliti: y lo comprador dins los tres anys pot haver satisfet lo que quedá á deure guanyat ja ab lo treball que li haurá fet fer

Si aqueix exemple que poso com á final de lo molt que podria dir sobre aqueixa societat fos ben meditat per los agricultors y carreters, crech fora suficient pera fer que á tots los pobles s' instalessin societats d' aqueixa índole sens buscar cap camándula de las moltas que tenen los sabis de las tabernas, ó, dels que se 'n diu: «caga dubtes».

VICENTS PLANTADA Y FONOLLEDA

Abril de 1889.

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

La agricultura en la Exposició^(*)

(Continuació)

Proporcionan además, las aradas modernas una ventatja que deu ser tinguda en consideració, qual es, la de donar las labors mes profundas, las quals colocan á las plantas en millors condicions pera resistir las inclemencias del temps.

Es de sentir que en Espanya no 's dongui la importancia deguda á las labors profundas y no sigan apreciadas sas ventatjas; nostres agricultors en general, donan preferencia pera la tracció de las aradas, al bestiar fi y lleuger, que 'ls permet, es veritat, llaurar mes superficie, però en detriment de la profunditat, remoyent menos volúm de terra, y deixant aixís á las plantas mes exposadas á las variacions admosféricas.

Diferents sistemas d' aradas hi havia exposats, però com pera emplear los de post fixa hi ha que dividir lo camp en planxas, lo que constituheix una dificultat pera nostres pagesos, res diré d' ells y sols mencionaré, los presentats per Saurí de Figueras, Bajac y Amiot Lemaire, aquestos y los sistemas Bravant doble son acreedors á tota classe d' elogis per los excellents resultats que ab ells s' obtenen, que he pogut apreciar y sobre quals aradas me permeto cridar la atenció dels agricultors.

(*) Vegis lo número 376.

Pera facilitar lo treball y pera activar las labors s' han construhit altres instruments anomenats cavadors, extirpadors, etc., entre 'ls que sobressurtia un model exposat per Mr. Bajac, que mereix ser ensajat y estudiat detingudament, per qual motiu ne dono d' ell noticia y que, donchs, al meu modo de veure constituheix la novetat agrícola de nostra Exposició.

Termino ja la meva ressenya dels instruments y máquinas exposats, davant los quals lo que visitava ab ánim d' estudiar la secció agrícola, quedava parat y preguntantse ¿quinas ventatjas reporta son empleo? ¿qual mes económic per propagar son ús? y á la veritat ningú podia donar satisfactoria contestació á tal pregunta.

Diferents fabricants exposaren aradas ¿qual era la mes convenient segons la classe de terra? ¿qual ab menor tracció remouria major volúm de terra? ¿qual prepara 'l terreno en millors condicions pera que la llevar trovi 'l terror mes apropiat, pera que en lo secret de la vida, elabori y posi en circulació las materias que estigan en son contacte.

¿Quina segadora en nostres climas y donadas nostras cullitas efectuaria millor treball; si algunas de las construhidas en los Estados Unidos no han donat resultats satisfactoris en Europa? ¿es económic son empleo en nostre pays?

¿Qual de las batadoras exposadas era mes convenient y qual sistema preferible?

Preguntas y problemas que venen al pensament del que cultiva la terra y que nostra Exposició Universal devia contestar y resoldre pera contribuir d' una manera efíca al progrés agrícola de nostre pays, donant á coneixer d' una manera práctica las ventatjas dels instruments y máquinas exposadas, sobre las que en la actualitat s' usan en nostras explotacions y evitant d' aquet modo los tanteigs y probas, difícils y ruinosos pera 'ls particulars.

Hem de deplorar que al igual que en todas las Exposiciones agrícolas, fins en las regionales d' altres paissos, no 's verifiquessin en la nostra probas que avaloressin los mérits dels instruments y máquinas exposats y permetessin judicar de sa bondat, probas y experiments fácils de realisar pera tots ells en época adequada, en atenció al llarch temps que estigué obert nostre certámen.

Grave falta, que no permetrá alcansar de la Exposició Universal, tot lo fruyt que de ella teniam dret d' esperar. (Seguirá)

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Concurs de pulverisadors y materials pera combatre 'l mildiu.— A causa de la persistencia de la pluja no pogué celebrarse lo diumenje últim, l' anunciat Concurs en Badalona, haventse aplassat pera demá.

Semblant noticia ha donat ocasió d' inscriure 's als Srs. següents: D. J. Millet Maristany, de Barcelona; D. Joseph Balagué, de id.; D. Francisco Mont, de Sant Marti de Provencals; D. Julius G. Neville, de Barcelona; D. Grau Bertran, de id.; D. Joseph Xaubet, de id.; D. Angel Armengol, de Tarrassa; D. Jaume Massuet, de Sans; Mr. Bosc, de Levallois—Perret, Seine (Fransa).

Per imposibilitat material de verificar totas las operacions en una tarde, á causa del número d' adhesions rebudas últimament pera 'l concurs, la Comissió organitzadora s' ha vist en la imprescindible necessitat de comensar á las nou del matí, las operacions d' aplicació dels polvos especials, que haurán de ser objecte d' estudi per part del Jurat, durant las aplicacions successivas: verificantse, per la tarde, las probas de tots los aparatos presentats á concurs; á qual objecte, l' Excm Ajuntament de Badalona, demés Corporacions, premsa y personas convidadas se dirigiran en comitiva al lloch fixat en lo programa, á las tres de la tarde, servint las mateixas contrassenyas del diumenje passat, per haver tingut d' aplassarse 'l Concurs, á causa de la persistencia de la pluja.

En cas de mal temps las probas se practicarán sota cubert, irremissiblement.

Conferencia á S. Sadurní de Noya.—Avans d' ahir tinguerem lo gust d' assistir á la *Conferencia sobre 'l conreu de ceps americans* donada per lo «Centre Catalá» de dita població, en lo «Círcol del Noya» ab numerosa assistencia.

Com pensém ocuparnose 'n ab la deguda extensió, sols dirém que l' acte fou presidit per lo senyor Alcalde, tenint als seus costats los Srs. Rector y Vice-president.

Parlaren los Srs. D. Joseph Paradedá, D. Vicents Solá y Gelpí de Besalú y D. Pere Rovira de la Foradada.

Reunió d' agricultors.—En conformitat á lo establert en la 3.ª de las conclusions formuladas en la Reunió d' agricultors celebrada 'l dia 12 del prop-passat mes de Maig, en lo Teatre Principal d' aquesta ciutat, pera igual fetxa d' aquet Juny s' han convocat las Associacions rurals que hi prengueren part, en lo local del Institut agrícola catalá de Sant Isidro, á las 3 de la tarde, pera la organisació de la classe agricultora de Catalunya.